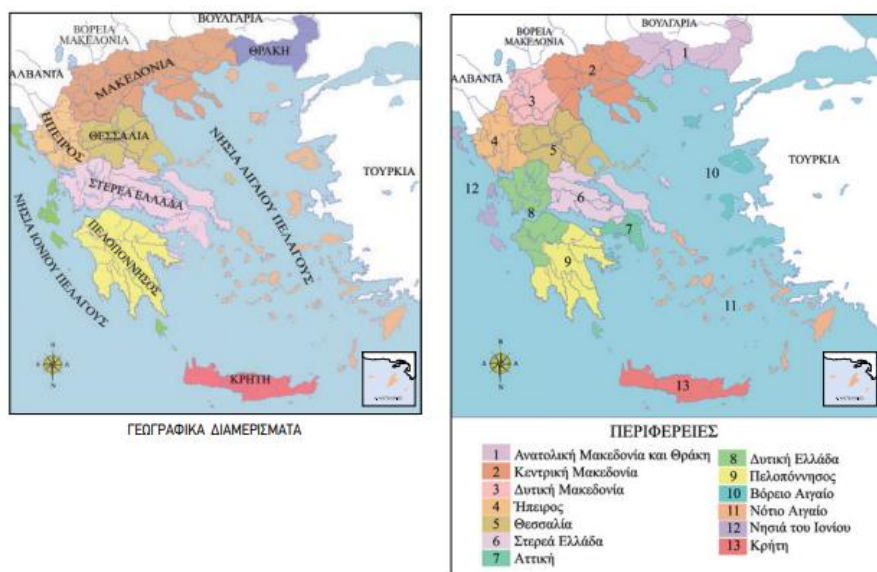

Κεφάλαιο 34ο

Τα γεωγραφικά διαμερίσματα και οι περιφέρειες της Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθετε:

⇒ για τα γεωγραφικά διαμερίσματα και τις περιφέρειες της χώρας μας

Εικόνα 34.1: Χάρτες Ελλάδας

Γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας

Ας παρατηρήσουμε τους δύο χάρτες της χώρας μας που φαίνονται στην εικόνα 34.1. Τα τμήματα που διακρίνουμε σε κάθε χάρτη έχουν ορισμένες διαφορές μεταξύ τους. Ας συζητήσουμε γιατί.

Στη χώρα μας υπάρχουν μεγάλες περιοχές οι οποίες έχουν ορισμένα ιδιαίτερα γεωγραφικά και ιστορικά στοιχεία. Η Πελοπόννησος ή Μοριάς, όπως είναι γνωστή από την ιστορία, είναι η περιοχή της πατρίδας μας που συνδέεται με την υπόλοιπη Ελλάδα με τον Ισθμό της Κορίνθου. Η Μακεδονία είναι η περιοχή όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε ο Μέγας Αλέξανδρος. Τις περιοχές αυτές τις ονομάζουμε **γεωγραφικά διαμερίσματα**.

Συζητήστε μεταξύ σας και βρείτε παρόμοια χαρακτηριστικά στοιχεία και των υπόλοιπων γεωγραφικών διαμερισμάτων της χώρας μας: της Στερεάς Ελλάδας, της Θεσσαλίας, της Ηπείρου, της Θράκης, των νησιών του Αιγαίου πελάγους, της Κρήτης και των νησιών του Ιονίου πελάγους.

Περιφέρειες της Ελλάδας

Για την καλύτερη οργάνωση της ζωής των Ελλήνων, το κράτος διαίρεσε τη χώρα μας σε **περιφέρειες**. Η διαίρεση αυτή έχει γίνει με βάση: α) τα κοινά γεωμορφολογικά, κλιματικά και άλλα στοιχεία που επικρατούν σε συγκεκριμένες περιοχές και β) τις οικονομικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες των περιοχών πραγματοποιούνται διάφορα έργα. Κάθε περιφέρεια έχει τη δική της διοίκηση με επικεφαλής τον περιφερειάρχη. Όργανα διοίκησης της περιφέρειας είναι ο περιφερειάρχης, οι αντιπεριφερειάρχες και το περιφερειακό συμβούλιο. Στις περιφέρειες ανατίθενται ο σχεδιασμός για την ανάπτυξη της περιφέρειας, η δημόσια υγεία, η κατασκευή μεγάλων έργων κ.ά.

Ας βρούμε μαζί από τον δεύτερο χάρτη της εικόνας 34.1 τις περιφέρειες της πατρίδας μας και ας τις ονομάσουμε.

Παρατηρήστε τους δύο χάρτες της εικόνας 34.1 και βρείτε ποια γεωγραφικά διαμερίσματα και ποιες περιφέρειες της χώρας ταυτίζονται γεωγραφικά.

Γεωγραφικά διαμερίσματα

Πελοπόννησος, Στερεά Ελλάδα, Ήπειρος, Θεσσαλία, Μακεδονία, Θράκη, Νησιά Αιγαίου, Κρήτη, Νησιά Ιονίου

Περιφέρειες

Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Ήπειρος, Θεσσαλία, Δυτική Ελλάδα, Αττική, Στερεά Ελλάδα, Πελοπόννησος, Βόρειο Αιγαίο, Νότιο Αιγαίο, Νησιά Ιονίου, Κρήτη

Η Αττική αποτελεί από μόνη της μία από τις 13 περιφέρειες της χώρας μας.

Συζητήστε τους λόγους οι οποίοι υποχρέωσαν το κράτος να ορίσει την Αττική ως μία περιφέρεια.

Γεωγραφικό γλωσσάριο

Γεωγραφικό διαμέρισμα: μια περιοχή με τα δικά της γεωγραφικά και ιστορικά χαρακτηριστικά

Περιφέρεια: μια μεγάλη περιοχή με τη δική της διοικητική οργάνωση

Ομαδική δραστηριότητα (προαιρετική)

Θα είχε ενδιαφέρον να βρούμε την ιστορική προέλευση των ονομάτων των γεωγραφικών διαμερισμάτων της χώρας μας. Ορισμένα από αυτά έχουν και άλλες ονομασίες. Ας προσπαθήσουμε να βρούμε μερικές από αυτές.

Αν θέλεις, διάβασε κι αυτό...

Η αυτοδιοίκηση του Αγίου Όρους

Η Χερσόνησος του Αγίου Όρους (η χερσόνησος του Άθω) είναι τόπος απομόνωσης και προσευχής για πολλούς μοναχούς, ερημίτες και προσκυνητές. Στο παρελθόν υπήρχαν εκεί 180 μοναστήρια, στα οποία οι βυζαντινοί αυτοκράτορες και οι Τούρκοι κατακτητές αναγνώριζαν το δικαίωμα της αυτοδιοίκησης. Σήμερα στη μοναστική πολιτεία του Αγίου Όρους λειτουργούν 20 μονές με 1.850 μοναχούς.

Η έδρα της τοπικής εξουσίας, του «Πρωτάτου», είναι στις Καρυές. Εκεί συνεδριάζει η Ιερά Επιστασία, που αποτελείται από 20 εκπροσώπους των μονών, οι οποίοι αποφασίζουν για όλα τα θέματα που απασχολούν τα μοναστήρια. Το λιμανάκι της Δάφνης συνδέει το Άγιο Όρος με την Ουρανούπολη. Πλήθος επισκεπτών προσέρχεται κάθε μέρα. Άδεια εισόδου όμως παίρνουν μόνο οι άνδρες. Η «Ιερά Επιστασία», σύμφωνα με την παράδοση, δεν επιτρέπει την είσοδο γυναικών. Οι προσκυνητές έρχονται για να προσευχηθούν, να προσκυνήσουν ιερά κειμήλια, να απολαύσουν βυζαντινούς ύμνους, αλλά και την ομορφιά της φύσης, ακόμα και για να μελετήσουν στις βιβλιοθήκες σπάνια ιστορικά έγγραφα από την εποχή του Βυζαντίου.

Στο Άγιο Όρος, που ονομάζεται και «Περιβόλι της Παναγιάς» (γιατί εδώ λατρεύεται η Παναγία), η μαγεία της φύσης είναι μοναδική. Το τοπίο είναι γαλήνιο, ξεκουράζει και ανυψώνει την ψυχή του ταξιδιώτη προσκυνητή.

Οι συγγραφείς

Οι νομοί της Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθετε:

- τους νομούς της χώρας μας, τις πρωτεύουσές τους και τις γνωστότερες πόλεις τους

Εικόνα 35.1: Πολιτικός χάρτης της Ελλάδας

Ο παραπάνω χάρτης παρουσιάζει τους νομούς της χώρας μας. Χρησιμοποιήστε τους χάρτες της εικόνας 34.1 του προηγούμενου μαθήματος, για να βρείτε τους νομούς κάθε γεωγραφικού διαμερίσματος και κάθε περιφέρειας. Ποιοι νομοί ανήκουν σε περιφέρεια διαφορετική από το γεωγραφικό διαμέρισμά τους;

Κεφάλαιο 35ο

Η Ελλάδα έχει 51 νομούς. Η διοίκηση εδρεύει στην πρωτεύουσα του νομού. Σκοπός της διοίκησης είναι να συντηρεί και να εκτελεί δημόσια και κοινωφελή έργα, καθώς επίσης να συντηρεί και να διαχειρίζεται κρατικά κτίρια, μηχανήματα και αυτοκίνητα.

Η πρωτεύουσα είναι συνήθως η μεγαλύτερη πόλη και σ' αυτή βρίσκονται το νοσοκομείο, η αστυνομία, η πυροσβεστική και οι δικαστικές αρχές. Στην πρωτεύουσα παρατηρείται η μεγαλύτερη εμπορική κίνηση του νομού.

Ας συζητήσουμε μαζί με ποιους τρόπους η διοίκηση του νομού θα πρέπει να συντονίζει τις υπηρεσίες, ώστε όλοι οι κάτοικοι του νομού (ακόμη και όσοι δεν μπορούν να επισκέπτονται την πρωτεύουσα) να εξυπηρετούνται.

Στον χάρτη της τάξης σας σημειώνονται οι πρωτεύουσες των νομών. Βρείτε ποιες από αυτές έχετε συναντήσει στην ελληνική ιστορία.

Σε κάθε νομό, εκτός από την πρωτεύουσα, υπάρχουν και άλλες μεγάλες πόλεις, οι οποίες παρουσιάζουν τουριστικό και εμπορικό ενδιαφέρον. Μερικές από αυτές είναι το Γύθιο, το Αγρίνιο, το Άργος, η Θήβα κ.ά. Μικρότερες αλλά με μεγάλη σπουδαιότητα είναι η Ορεστιάδα, η Σαμοθράκη, η Πτολεμαΐδα, η Καλαμπάκα, οι Δελφοί, η Ολυμπία, η Επίδαυρος κ.ά.

Ας βρούμε σε ποιον νομό βρίσκονται οι πόλεις που προαναφέραμε. Ποιο σπουδαίο στοιχείο (ιστορικό, τουριστικό ή εμπορικό) έχει να παρουσιάσει καθεμία από αυτές;

Εικόνα 35.2: Αρχαίο θέατρο Επιδαύρου

Η Πολιτεία σας έχει αναθέσει να σχεδιάσετε τον εθνικό δρόμο που θα συνδέει την Αλεξανδρούπολη με το Γύθιο. Από ποιες πρωτεύουσες νομών θα περάσει ο δρόμος; Ποιους αρχειολογικούς τόπους θα αναφέρετε με πινακίδες κατά μήκος της διαδρομής;

Ας εντοπίσουμε τώρα στον χάρτη σε ποια περιφέρεια βρίσκονται οι πόλεις της προηγούμενης παραγράφου.

Ομαδική δραστηριότητα (προαιρετική)

Χωρίζομαστε σε εννέα ομάδες, όσα είναι και τα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας μας. Με την ομάδα μας σχεδιάζουμε τους νομούς κάθε διαμερίσματος αναγράφοντας το όνομά του, την πρωτεύουσα και τις κυριότερες πόλεις. Ζωγραφίζουμε το σχέδιό μας και το κρεμάμε στους τοίχους της τάξης.

Κεφάλαιο 35ο

Θράκη

Νομός	Πρωτεύουσα
Έβρου	Αλεξανδρούπολη
Ροδόπης	Κομοτηνή
Ξάνθης	Ξάνθη

Ήπειρος

Νομός	Πρωτεύουσα
Ιωαννίνων	Ιωάννινα
Θεσπρωτίας	Ηγουμενίτσα
Πρέβεζας	Πρέβεζα
Άρτας	Άρτα

Θεσσαλία

Νομός	Πρωτεύουσα
Λάρισας	Λάρισα
Τρικάλων	Τρίκαλα
Καρδίτσας	Καρδίτσα
Μαγνησίας	Βόλος

Πελοπόννησος

Νομός	Πρωτεύουσα
Αχαΐας	Πάτρα
Κορινθίας	Κόρινθος
Αργολίδας	Ναύπλιο
Αρκαδίας	Τρίπολη
Ηλείας	Πύργος
Μεσσηνίας	Καλαμάτα
Λακωνίας	Σπάρτη

Νησιά Ιονίου πελάγους

Νομός	Πρωτεύουσα
Κέρκυρας	Κέρκυρα
Λευκάδας	Λευκάδα
Κεφαλληνίας	Αργοστόλι
Ζακύνθου	Ζάκυνθος

Μακεδονία*

Νομός	Πρωτεύουσα
Δράμας	Δράμα
Καβάλας	Καβάλα
Σερρών	Σέρρες
Κιλκίς	Κιλκίς
Θεσσαλονίκης	Θεσσαλονίκη
Χαλκιδικής	Πολύγυρος
Πέλλας	Έδεσσα
Ημαθίας	Βέροια
Πιερίας	Κατερίνη
Φλώρινας	Φλώρινα
Καστοριάς	Καστοριά
Κοζάνης	Κοζάνη
Γρεβενών	Γρεβενά

* Το Άγιο Όρος αποτελεί ξεχωριστό αυτοδιοίκητο τμήμα με πρωτεύουσα τις Καρυές.

Στερεά Ελλάδα - Εύβοια

Νομός	Πρωτεύουσα
Ευρυτανίας	Καρπενήσι
Φθιώτιδας	Λαμία
Αιτωλοακαρνανίας	Μεσολόγγι
Φωκίδας	Αμφισσα
Βοιωτίας	Λιβαδιά
Εύβοιας	Χαλκίδα
Αττικής	Αθήνα

Νησιά Αιγαίου πελάγους

Νομός	Πρωτεύουσα
Λέσβου	Μυτιλήνη
Χίου	Χίος
Σάμου	Σάμος
Κυκλάδων	Ερμούπολη
Δωδεκανήσου	Ρόδος

Κρήτη

Νομός	Πρωτεύουσα
Χανίων	Χανιά
Ηρακλείου	Ηράκλειο
Ρεθύμνης	Ρέθυμνο
Λασιθίου	Άγιος Νικόλαος

